

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál ur. utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés félévvel és pontosan és jutányosan közöltetik.

A folyó félév vége közelegével szíves tisztelettel figyelmeztetjük a két haza főleg távolabb vidéki t. ez. közönségét, hogy mint e folyó félévben, úgy ezentul is mélt. Széchenyi István gr. ur folytonos együttmunkálása, mint szinte más jeles társaké mellett, megjelenendő testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhozküldéssel boríték alatt felére 6 p.fr. borítékalanul házhozküldve pedig 5 p.fr., mihez képest szorgalom- vagy gyorskocsi, vagy más biztos alkalom által a szerkesztőségnél (Pest ur. utca 453. sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén) legkönnyebben elintézhetheti az előfizetést. A Jelenkor és Társalkodó szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. A szentgróti levélelemzése VII.; gr. Széchenyi Istvánról. Takaréktár III. Magy. Gazd. Egyesület fő gyűlése. Gyáralapító társaság; százados ünnep N. Kunságban. Toina és Beregmegyei közgyűlései Budapesti napló. Amerika (Tüzokozta károk; Texas és Mexiko közti viszonyok; baltimorei demokr. gyűlés; haiti kormányzóinak Jellemrajzok.) Spanyolország (Hidégtség a kínó iránt; gyakori bukások stat. kötelezvények csökkenése miatt; d. Carlos lemondása.) Franciaország (Lankadság a kamrákban; hadi budget.) Schweiz (Polgári belvizsályok következtései.) Elegyhírek. Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország. A szentgróti levél elemzése. VII.

Most annak elemzése van soron: valljon a védegyelet nyavalygó magyar hazánkat tekintve azon reactionalis gyógyszer kategóriájába való-e, melyeket én a nemzeti test mostani állapotára nézve mérgeknek tartok.

Mire én minden tétova nélkül egyenesen azt mondom: "igen, a védegyelet a nemzeti test mostani állapotára nézve = mérgek." S pedig, mert vagy nem lesz sikere, s akkor nem egyéb mint hasztalan demonstratio, mely egyedül szerfeletti gyengeségünket árulja el, és ez = mérgek, minthogy a gyengékkel — mivel a gyengeség rendszerint erőszakra ad appetitust — vajmi sokszor igen könnyen s nem nagy méltánlyással szoktak banni e világon; vagy lesz sikere, azaz, annyira és oly rögtön vág a közbirodalomnak forgásban levő socialis viszonyaiba, mikép "bár török szakad" Magyarországra nézve egy tökéletesen megváltozott rendszer szükségét idézi elő, mely rendszer aztán, mert újhuzásnak és dacznak lenne eredvénye, tán nem éppen fog — mikép többet ne mondjak — inyünk szerintinek mutatkozni, minthogy mostani időkben, mikor, ha csálni nem akarjuk magunkat, bizony mindenünnen aggasztólag közelítünk tökéletes szétbomláshoz, egyedül erős, a közs érdekről felvilágosított és a hazai jobbak által szilárdított kormány vehet véget azon hagymáz-állapotnak, mely honunkat fenyegeti, és adhat irányt mind azon fejledező erőnek, melyek Magyarországon oly sokáig szunyadoztak, de jól felébredtek valahára már; miszerint ha örökleg vagy mind jobban s jobban izolálva látja magát a kormány és a nemzetben nem lel támast, melyhez képest nemzeti és alkotványos formákban fentarthassa magyar földön a rendet és a közbirodalom részei közt az egybehazasított lét békemalasztját, de e helyett legtöbb oldalról daczczal, újhuzással és prókatori fogásokkal találkozik: ugyan kérdem, esuda-e, ha a kormány elvégre oly lépésekre vetemül — és erre ugyan nem mi magunk kényszerítjük-e? — melyek nem éppen inyünk szerintiek, melyek nélkül azonban rendet és kivált közbirodalmi egybehangzást fentartani nem lehet, mi még is — és ez azután teljék mibe telik — fódolog? Mert hogy anarchiának iadjuljon, vagy a közbirodalomtól magát bármí áltl is elszakítani vagy csak elkülönözni is ügyekzék Magyarországon, hiszen ezt csak nem tühretné a kormány, s bizonyosan nem is fogná türni, mit ha tenne, bizonyára nem szenvednék az europai egyensuly felett örködő hatalmak, minthogy az europai egyensuly fentartására elkerülhetlenül szükséges az ausztriai közbirodalom egészséges és fejledező léte, mely azonban közbirodalmi béke és harmonia nélkül lehetetlen, vagy legalább mindig csak félszeg.

Miszerint, közbevetőleg legyen mondva, nem lehet a sorstul rendelt özszeoköttetésünkben politikánk mélyebb és egészséges alapja, mint mindig ugy cselekednünk, hogy a kormánynak folyton és ekkép elhatározottan érdekében legyen, nemzetiségünket és alkotványunkat pártolni, előmozdítani, minden módon kifejtteni. Mit ha eszközteni tudunk, és csakugyan a magyarság és magyar alkotvány sarkalátan

leli dynastiánk legnagyobb biztosságát, legnagyobb fényét, akkor mentve vagyunk, és én legalább nyugottan nézek a jövődnök elibe, mert tudom: élni és szabadon fog vérünk élni; midőn ha így cselekedni nincs elég mélységünk, elég gyakorlati eszünk s elég philosophiai tapintatunk, de e helyett ellenséges indulattal, újhuzással, daczczal füzerezzük minden léptünket, s chezképest a magyarság és magyar alkotvány a közbirodalmi gépezetben mint valami szálla és az egészszel özszezerhetlen jelenik meg: akkor szorosan csak annyiban fog pártoltatni és üdülni ügyünk — minthogy buzogányt vagy éppen ágyut, melyekkel notabene egy cseppet sem bírnak, tán csak senki nem fog gyám-okul használni akarni — a mennyiben jog-tisztelet és pergament parancsolják ezt szárazon; hanem a közérdek, ezen leghatalmasb, hogy ne mondjam egyedüli indok, mely századokon hat keresztül, nemcsak nem támogat, de éppen ellenkezőleg rogyini hágy illyest. S akkor gyászba öltözhetik a magyar, mert virágozni fog ugyan egykori hona, s kétség kívül üdvét leli abban az emancipált izrael fiától kezdve minden nép, de a magyar vagy elenyészik a hatalmas közérdek mindent egybeolvasztó árjában, vagy egykori szabad honát csak másodlagos, tán szolgálai szerepben fogja lakni, mi minden jobbnak tudom szászorta keserűbb fogna lenni, mint enyészet. S ekkor mély illetődéssel elmondhatja a magyar fölött is a philosoph: "Im megint egy elpusztult nemzet, mely helyzetét nem ismerve, legjobbak akaróinak figyelmeztető szavát fitymálva, és erejét vagy tulbecsulva vagy balgán használva, saját maga dőfé a kivégzés gyilkát keblébe."

"De ugyan mi köze van mind ehez a védegyeletnek — ezt lehetne most ellenem gördíteni — hiszen azt mondja Deák, vagy azt mondja Deákkal — o —"

"Vannak emberek, kik politikai és rosz czélokot gyanítanak a védegyelet alatt, de ezek nem jó emberek." S alább:

"Bizony az egészes védegyelet igen egyszerű és ártatlan, mert az alatta fekvő valami nem más, hanem, hogy hazánkban is kapható kelméket külföldtől nem veszünk; már pedig azért mivel hazámfiainak akarom adni pénzemet, vétkes talán csak nem vagyok." És ekép, mint érintem, azt lehetne gördíteni ellenem, mintán Deák vagy o — semmit sem lát a védegyeletben és e szerint bizonyosan nincs is semmi benne (!?), hogy ugyan mikép hozhatom én azt szönyegre, mikor azt elemzem, mihez képest ellenséges indulatnak, újhuzásnak és dacznak ki kellene rekesztve lenni a haladó osztály politikájából?

Erre azonban csak mosolylyal azt válaszolhatni: boldogok, kik nem látnak többet, mert övék a mennyország, habár csak az önámítás mennyországa is. Ámde ez is valami!!! Csakhogy nem annyi, a mennyivel, kivált ha honárul és fajarul van szó, gyakorlatibb férfú éppen beérné, ki a rosz czélt és vétket in abstracto és subjectiv értelemben meg tudja különböztetni, vagy legalább megkülönböztetni szíves, a politikai és statusviszonyi rosz czéltul és vétketül.

En tán szerencsétlenségemre tán szerencsémre, bizony nem tudom, minthogy egészen még el nem döntött kérdés: a való vagy az álom-e boldogabb lét, igen sok kutfót látok, s pedig felette tisztán látok, melyből eredetét véve a védegyelet. Hadd sorozzam elő legalább részét, s méltóztassanak megczáfolni és az igazság vágásába utasítani, ha hibázok. Minden esetre azonban esedezem, tartsák meg komoly képvonásukat, ha bírják, és ne kaczagjanak, mikor azt allegálják, hogy csakugyan nincs egyéb a védegyeletben, mint az, mit a szentgróti levél veszen abban észre.

Legelső kutfó: őszinte hazafiság, honunk határai közt szintolly élénk fejledezését látni a kéz-

müvi és gyári iparnak, mint oda kúnt, mely kivált távulról, honnét észre nem vehetni az azzal majd mindig szorosan egybekötött nyomort, oly igen szép idealkint mutatkozik a jobb és kivált a képzeltűsabb egyedek gyakorlati (!) álmaikban, mikép az illy lét utáni esengés nem esuda. Innen aztán egy keringő kis aláírási-iv posttóra sat.

2ik kutfó: félszemü kormányosi felfogás, melyről az angol mondat azt tartja, hogy minden kérdésnek csak éppen felére hat s mindig csak egy partot lát, melybe ugyan nem ütődik soha, de annál bizonyosb hajótörésnek viszi a gályát az ellenkező partra, és mely felfogáshoz képest nem egy jóhiszemü, de politikabanszinte félszemü hazai prókator, vagy mit is mondok — — reformator a védegyelet ártatlanságát sőt hasznát is, csak egypartilag bírja látni, ámdé a másik parton létező zátony és sziklaormot nem veszi észre.

3ik kutfó: azon eszme, melyhez képest a védegyeletet, mint tetteleg elzárásra szolgáló tactikát, demonstratiou lehetne a kormánynak átellenében a határvámok eltörlésére utlísalni; mert hiszen, mint nem egy védegyeleti szónoklá uton utfélen el, tüstént meg fogna szünni a védegyelet is, mihelyt fel fognának bontatni a határvámok.

4dik kutfó: furfangos észrevevése annak, hogy a védegyeleti esalétekkel igen könnyen horogra lehetne keríteni nem egy jámbort, nem egy pimaszt, ki sem minek mélyére nem hatván, nem veszi észre, mi minden lappang ez egylet alatt, s kit ehez képest, a nélkül hogy csak sejtene is, habár nem lehetne is az oppositio osztályába sorozni közvetlen, mi ellen védelmezné magát, még is fel lehetne az oppositio öregbítésére használni őt — mi főczél — közzvetve az által, hogy a védegyelet pártját nevelné, mely az ellenzéki zászló alatt áll, s ekép némileg azzal identificálva van.

5dik kutfó: birkatermészet és divat, melyhez képest számtalan jószívü mint birka csak azért iramlík és ugrik bizonyos helyen egyet, mert a kolompos is iramlott és ugrott egyet szintott, s melyhez képest a nagy szám, legyen okkal legyen ok nélkül, mindig sodortatni enged magát napi divat által.

6dik kutfó: iskolás pajzanság és dacz, melyhez képest az emberi nem-, és kivált a bedellus vagy a házi tanító körmei alól csak tegnap kikerült suhancznak oly igen jól esik a "vetitum nefas"-nak rohanni, és "csak azért is" még a kormány nehézségeit és alkalmatlanságát is ereje szerint nevelni.

7dik kutfó: hypocrita hazafiság, melyel kibélelve nem egy csak saját magát bálványzó és egyedül saját érdekét szem előtt tartó selejtvény, észrevevé, hogy minden rög-eszme, minden láz, melytől a nagy tömeg sodortatik, melyet ő azonban nagy bölösen nemzeti lelkesedésnek keresztel, milly könnyen volna egy kis hízkelkedő eszélylyel saját czéljai elérsére használható, elég ördögi tulajdonnal bír, közjót, hazát, nemzet fényét, szennyves vágyainak vetni alá.

8dik kutfó: ármány sugalása, mellyel fogva mindig voltak és most is vannak e szerencsétlen hazában rosz magvat hintők, rosz után szomjazók, és csak azért mert — legyen boszú, legyen irigység, legyen telhetetlen kevélység, mi indítja őket, tudja az egek ura — egyedül a rosz azon elem, mellyben forogni képesek, forogni szeretnek.

9ik kutfó: popularitási vasmacska, melyet nem egy jó hazafi — noha szinte oly tisztán látja keresztül a védegyelet minden kutfóit mint én — egyedül azért, és nem ritkán mint utolsó remediumot egyedül a végett ragad meg, hogy csak népszerűségét, mely előtte legfőbb czél, ismét nyerje vissza, vagy tökéletesen el ne veszítse sat. sat.

En szerencsétlenségemre vagy szerencsémre, mint érintem, mind e most felhozott ingredienseket tisztán látom a védegyelet foganszási, születési, ke-

1845.

entés.

enteken reggeli 4 órakor

oláh; a június 8kán a lést egész Konstantiná- gy gőzös.

indul egy gőzös Uj- lán este megérkezik. mutatis, mint szinte az a gőzhajózási hivatal- zási hivatal. 4-4 Szántován.

let feltételei az árverés- gnak felolvastatni, meg- mindazonáltal előbb is k. kincstári igazgatóság- az illető kerületi hivatal- ési jog bérlőinek körül- st uradalmi kézi- s iga- lón készpénz fizetés mel- letnek. — A nyilvános e után újabb ajánlatok el — Kik imitt ösméretle- uradalmakon kívül lak- nyességeket és adóssá- naik állapotját az illető ági bizonyítványok által kívül pedig biztosságul kincstári uradalmakban litani. 3-3

ó birka. r. koronai uradalm ré- tetik, hogy a Misk oleztől gra fekvő Mubi pusztán h-majornban 120 db kos, 80 db 2 esztendő jerke, dós, 120 két esztendő ott szörü. f. évi augustus rverés utján a többet i- zért el fog adatni. 3-3

resztelési és dajkálási phasisaiban. 'S álljon elé bár ki, 's tagadja ha meri, hogy valljon hiányzik-e abban a' most felhozott ingrediensek csak egyike is!

Már a' mi ezen vegyületek arányát illeti, quia bona semper sunt mixta malis, hogy valljon a' nemesb és minden újhuzás nélküli ingrediens-e a' védegyelet nagyobb része, vagy viszont, ez más kérdés; mellyre nézve én azonban saját nézetemet kereken kimondva, azon véleményben vagyok, miszerint a' védegyeletnek nem ostensibilis de valóságos fővezérei általján véve, a' mennyiben t. i. vezérek 's kivált magyar vezérek meg szoktak egyezni, sem valamely ellenséges indulatbul a' kormány ellen, sem közvetlen a' honi ipar növesztésére nem használják a' védegyeletet, hanem egyenesen politikai tactikaként demonstratiou, mellyel a' kormánytul Magyarország hasznára némi kereskedési előnyöket, tán a' határvámok megszüntetését, remélik megnyerni, kicsikarni.

A' védegyelet legnagyobb ingrediense nézetem szerint ehez képest, objective a' lehető legnemesb, mert nem képzelhetek magyart, ki hazánkat tekintve kereskedési előnyök után ne sovárogná; ámde annál hibásabb és czéltúlvoltabb a' védegyelet most érintett ingrediense subjectiv tekintetben, 's pedig, számomból meg szoktak ok mellett, mellyekről később majd teszek szót, azon főokbul, mert mint legközelebbi cikkemben érintém, ellenséges indulatnak, dacznak, újhuzásnak viseli színét, és ekkép czélhoz nemcsak nem vezethet, de attul mindinkább távolítani kénytelen, minthogy — még egyszer és még százszor legyen mondva — elérkezett végre annak napja, midőn a' kormány magyar nemzetiség és magyar alkotvány alapján, maga akar cselekedni, és ekkép nem tűrheti 's bizonyosan nem fogja tűrni — miután illy körülmények között egyedül a' kölcsönös érdek megismerés és méltánylás vezethet üdvös eredményhez — mikép bárki is valamit ellenséges indulattal, daczal és újhuzással csikarjon ki tőle, habár leghasznosb volna is az, minthogy — akár a' közbiradalomra, akár Magyarországra nézve — nem lehet semmi is olly hasznos, mi a' kormány nullificatióját helyreüthetné; olly kormány pedig — o ne csaljuk e' körül magunkat — melly törvényes uton áll és melly bármit is daczal és újhuzással kicsikartatni enged magától, többé kevesebb mindig nullificálva van; mert hiszen, mint már egyszer érintők és a' tapasztalás kézzelfoghatólag bizonyítja, efféle kormányi concessioik rendszerint nemcsak nem találkoznak méltánylással, de több esetben igen mint nem, inkább a' dacznak és vastag szónoklatnak ugy szólván csak versenyt és ekkép növekedését idézik elő. (Folytatása következik) Gr. Széchenyi István.

Takaréktár. III. Az utolsó vagy is 47. §ra értekezőnek észrevételei imezek: 14. §. 4. sz. Ha egy jobbagytelekre az intézet csak 60 p. ftot ad, azon üdvös czél, hogy urbéri terheit megválthassa, e' czél elérve sohasem leend, kivált 5% kamatu kölcsönzés mellett. A' 15. §. szerint ha a' felmondott tőkerész, a' kiszabott időre lenem fiztetik, az egész tőke felmondatik. Az intézetnek érdekében nem állván adóssait cserélni, a' felmondás csak akkor szükséges, ha a' hypotheka ingadozni gondoltatik; de ha ez rendületlen: a' későbbi fizetések felszámítás (escompt) és beszámítás által nemcsak újabb nyeresémet hoznak, hanem az adósa igen is jótékonyan hatnak, 's az intézet iránt igen nagy bizalmat gerjesztenek: ez okból midőn a' takaréktár serdülő állapotjából munkás állapotra jutott, vagyis tőkéje nevezetesen szaporodott, ezen most irt hasznokat elmulasztani káros. —

A' 18. §-ban az ingó javak közt városi házak, majorok, pajták és raktárak nem emlittetnek.

19. §. Nem hihető, hogy a' pénzesarnokban (börze) az ausztriai statuskötelezvények árak 2/3 részével ingadozzanak, 's így azon ovakodás, hogy ha azok 10% tet csökkennének, felszólítás után 24 óra alatt a' 10% tet fedezni köteleztessék az adós: fölösleges annál is inkább, mivel illy levelekre az illetén kölcsönzés csak 1/4 vagy 3/4 évre történik.

20. §. Váltóleveleket csak 3 hónapra vállal el és leszámítol (discontiroz), ugy de a' váltók 1/2 és 3/4 évre is szólnak; mellyeket ha az intézet el nem fogad, magát igen sok haszontól fosztja meg illy tulzott ovakodása mellett; a' kereskedőknek pedig vajmi kevés segedelmet adott, ha nekik minden 3 hónapban azon kell gondolkozniok, miképen fizessék le tartozásukat, kivált ha az irt 3 hónap alatt seholy vásárlás nem volt.

21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30,

31, 32 §§-ban mi mondatik, mind azt mutatja, hogy az egész intézet jobbadán csak a' részvényesek hasznait tárgyalja, a' takarékosok 's kölcsönvevők pedig mint eszközök használatnak 's rendelkeznek ezekről ezek nélkül.

A' 33. §. rendeli, hogy az adóssaktól a' kamatok 1/4 évenként hajtassanak be. Ez intézvény sem az intézet hasznáival, sem a' méltányossággal meg nem egyezik. Mert kivált földbirtokos hogyan folyamodjék ide kölcsönért, hol 1/4 évenként fizetni kell, ekkor ő nem egyéb, mint h a j h á s z, mert a' mezei gazdaság hasznait évenként csak egyszer adja; ha pedig neki négyszer kell fizetni, félretett tőkájének heverni kell, vagy örökké pénzt hajhászni, melly alatt zsidó vagy uzorás kézre is kerülhet 's így segedelmet nem fogit keresni, kivált mikor kimutatott hypothekája valóságos vagy jövedelmi becsének csak felére kap pénzt, 's ezt is nyomasztó föltételek, és jószága idomtalan elkoboztathatása fejében. Méltányossággal pedig a' 1/4 évi kamatozás azért nem egyezik, mert maga is a' pénztár a' takarékosok csekély kamattal fél évenként fizeti. Azt pedig miért kívánja az intézet, hogy a' fekvő jószág ősi (és nem szerzemény) legyen, megfogni alig lehet a' 34 §.

42. §. Ha a' fizetéses tisztviselők csak fizetésük 2szer-annyijával kezeskednek a' pénztár hű kezeléseért, ez aligha nem kevesebb semmi biztosítással; pedig seholy sem látjuk a' rendszabályokban, hogy a' takarékosok pénziért a' részvényesek jót állanak, bára' lehető osztalékok szorgalmasan eltakarítják; pedig ha a' pénzkezelő megrabolná a' pénztárt, az osztó igazság kívánna még is, hogy a' kárt azok szenvedjék, kik az intézetet felállították, kik a' takarékosok hitelét és bizalmát használják, kik legtöbb hasznot vesznek az intézettől, 's kik a' takaréktári ügyeket a' takarékosok kirekesztésével kezelik. Hihető azonban hogy itt a' jótállás a' részvényesek résziről a' takarékosok javára csak feledékenységből maradt ki, és hallgatagul oda értetik, különben nem hihető, hogy az intézet fenállhatna. Itt csak azon kérdés fordul elő: képesek e' a' részvényesek jót állani a' takarékosok egész tömegeért? mire felelni kénytetünk, hogy nem mindenkor; mert mikor a' részvényesek tőkéje 20 vagy 40 ezer forint, a' takarékosaké pedig 2, 3, vagy 4 száz ezretis meghalad: ha a' részvényesek nem egész vagyonukkal, csak részvénytőkékkel kezeskednek a' takarékosok pénzeért, akkor ezeknek pénzeik minden biztosítás nélkül csak sima becsültre vagy épen illusióra alapulva olly szánandó ingatag labon állnak, mellyen minden vagyonukat örökre veszthetik. Ebből kitünik, milly veszedelmes illetlenség az, midőn a' részvényesek a' takarékosokat minden kezelésből egészen kirekesztik, de kezeskedni az egészért még részvényök erejéig sem kívánják; pedig nem is kívánhatnak, ha részvényleveleiket csarnok (börze)-játékká is tenni kívánják, mert így aligha találna a' részvényvevőkre a' csarnokban. Miből az sül ki, hogy fölmondhatlanak tenni a' részvényt míg az intézet áll, aligha jó financialis tapintatra mutat. 1. §. Ezt még a' jegybankok megalapításában sem teszik, hanem bizonyos időt tűznek ki, például 5, 6, vagy legfőlebb 10 évet, mellyek után mindenki szabadon rendelkezik tőkájéről; a' tisztviselők jótállása tehát csak illusio nem őszinte jóakarattal, mivel a' semmi biztosítás is jobb.

47. §. Hogy az intézet megszünte után minden pénzmaradvány a' részvényeseké legyen; holott ok mindig kikapták nemcsak illó kamataikat, de még osztalékban is részesültek, ámbar veszélyeztetve tőkék soha nem voltak; 's bár a' hasznok legnagyobbika nem az ő pénzökből folyt: az osztó igazsággal megférhetőnek nem látszik, sőt hazánk törvényeivel sem egyezik.

Végre hogy az egész intézet a' haza sürgető kívánatának a' kamatok csökkentése dolgában nemcsak soha meg nem felel, de megfélelni nem is akar, igen világos az intézet szerkezetéből és a' 14. §. IV. számából, hol a' jobbagyokat mindig csak törvényes kamat alatti kölcsönben kívánja részesíteni.

Egyébaránt az intézet rendszabályinak szövege nem csekély tárgyavatottságot tanusít, melly rendszabályok a' haza kívánatához jobban idomítva, annak előmenetelét nem kis mértékben volnának eszközöndők.

Nem olly tárgyavatottsággal, de sokkal népszerűbben és boldogítóbb alapokra vannak a' pápai takarékpénztár rendszabályai építve, mint a' pozsonyiak. Itt részvényesek, kik az intézet áldását zse-

bökbe tömnék, nincsenek. A' takarékosok pénz az egész városi tanács kezeskedik a' nélkül, a' kezelők, vagy különösen egyes tanácsstagokból hasznot húznának, 's így egyedül a' polgárok dogítására alakult jótékony intézet ez; melly a' városi tanács önzéstelen lelkületét tisztán tükrözi kölcsönadási kamat 6% szintugy magas, mint a' takarékosok 5% kamata; de itt nem működven a' részvényesek testülete, a' tanácsban pedig mindkélemből ugy mint a' takarékosok — és kölcsönvevők — levén egyedek, tanácskozás közben egységien illedelmesen fogják a' közjó tekintetében gyenliteni, 's így a' kamatok a' körülményekhez pest mindig alább szállithatók. Egyébaránt itt a' leszámítolások, (disconto) mind a' felszámítások (esconto) mind a' kiszámítolások, mind a' beszámítolások nagy haszonnal alkalmazhatók. Mert még eddig az ottani kereskedők a' számítások keveset vagy mitsem tudnak, mihelyt egy olly péntár nyílik meg, hol illetén üzleteket tehetnek olly széles alapra állított váltóképességnél fogva váltók leszámítolási azonnal megerednek, üdvös vetkezéseket hozandók. Többire a' pápai takarékosok hasznos rendelkezést vehet a' pozsonyi illy intézet rendszabályból, 's olly lábra állithatja a' most zsenge intézetét, melly a' tanács jólelkuséért a' polgároknak tiszteletet és örök halát ébre. Adják egyébaránt a' jóltevő egek, hogy az olly borsan keletkező takarékpénztárak mind a' pápai jótékony jellemet örököljék; hogy hitelintézet anyában a' nemzet ropant szükségét, a' keletző gyárak fenmaradását minden külföldi versenyében alacsony kamatokkal tökéletesen biztosítsák, mert mindaddig, míg a' kamatok 2 1/2% vagy 3% re nem esökkennek: földművelésünk emelkedni fog, gyáraink pedig a' legnagyobb erőködesekkel lelkesedés mellett is a' lelkesedés higgadtával, külfölddel versenyben ki nem állhatván, meg fognak szűnni: bár egy időre a' külföld jármától menekülve a' legszabadok leendnének is, de előbbi szolgálataink saját bününk miatt bizonyosan ismét visszacsúsznak. Egy előre nem is gyanítható hatalmat gyakorol az alacsony kamattal a' gyárművekre és kereskedés anyira, hogy jóslói ihlettség nélkül állithatni, kép Ausztria ropant segedelemforrás daczára, minden erőködesé és védvámrendszer mellett is alig valaha a' külföld körmei közül teljesen kiszabadni addig, míg neki is kamatlábát 2 1/2 vagy 3% re csökkenteni nem sikerülend. De miután illy nagy forlatnak megfélelni hihetőleg magában sem Ausztria sem Magyarország nem képes, őszszefogott erő kellene e' verszopó hyénán, a' magas kamatlábban, g zödelmeskedni, mellyből Ausztriára talán még nagyobb haszon háruland, mint kereskedés- 's m ipar nélküli hazánkra. Egyesülnünk kell az üdvöz czél elérésére, szeretett Urunk dicsősége magasbására, mint két független nemzethez illik, ugy hogy egyik nemzet a' másik nemzetiségét alásmi ne tőkedjék, sőt egyik a' másikat őszintén szilárdítsa. M eddig is mindig ez volt a' köszirt, bár valóságban a' képzeletben, mellyen minden jó megtörött, me az őszszes biradalom hasznárai közremunkálást g tolvá a' lehető és az őszszes biradalom kiterjedés nemzeteinek jelleme szerint földgömbünkön őt m tán illető tekintélyét csorbította.

Többire a' most irt értekezésben megvitato de még eddigelé nálunk talán jórészben nem is h lott tanokat, a' józan politika és törvénytudomány ló megfontolás után igazolhatja ugyan, de tisztatásra (Evidenz) csak a' számtan vezet.

Meg kell végre említeni, hogy a' takarékpénztárakat félre ismérhetlen üdvös következesei mi egész Európában méltányolni kezdik. Franciaországban egyikét évtől fogva ez érdemben sok vitakozás megy végre, Ausztriában mult évben az ausztriai kormány által egy körlevél adatott k mellytek hazánkra nézve is több üdvös rendszab sái használhatók. Wiener Zeitung Amtsbllatt 328. ddo 26. nov. 1844. melly tanusítja, milly b dogitólág örködik az ausztriai kormány szegénye jobbagyai boldogsága felett, 's mennyire kívánja szegénység pénzeit tisztán kezelteni, mellőz minden osztalékok, nyereségvagyat, tiltva sőt büntve minden hűtlen csempészkedést. Megengedvén egyébaránt nemcsak szabadon vállalkozó részvényseknek, hanem kisebb 's nagyobb közönségeknek keblükben takarékpénztár-fölállítást és az alsó ausztriai igazgató kormány jóváhagyásával körülményhez alkalmazott rendszabályok alakítását. G á t h

takarékosak pénzért edik a nélkül, hogy egyes tanácsstagok eb- yedül a polgárok bol- ézet ez; mely a vá- ét tisztán tükrözi. A gy magas, mint a ta- em működve a rész- ban pedig mindkét e- és kölcsönvevőké- s közben] egymás i- közjő tekintetében e- körülményekhez ké- Egyébiránt itt mind mind a felszámítá- olások, mind a beszá- almazhatók. Mert bár a számításokról helyt egy olly pénz- zleteket tehetnek, az képeknél fogva a egerednek, tükvös kö- e a pápai takaréktár- t a pozsonyi illetén- lábra állíthatja még tanács jólelküségé- és örök hálát ébreszt. ek, hogy az olly bok- rak mind a pápának hogy hitelintézet hi- külségeit, a keletke- n külföldi verseny el- tökéletesen biztosít- amatok 2 1/2% vagy 3 ésünk emelkedni nem gysőbb erőkövédek 's és higgadtával, kül- rán, meg fognak szün- ától menekülve némi- bbi szolgáltatásunkba ismét visszaesünk. almat gyakorol az a- re és kereskedésre; nélkül állíthatni, mi- forrási daczára, min- er mellett is alig fog teljesen kiszabadul- 2 1/2 vagy 3% re csök- után illy nagy fordú- gában sem Ausztria öszszefogott erővel gas kamatlábon, gyó- triára talán még na- kereskedés- s mű- lünk kell az üdvös bitácsósége magasbitá- hez illik, úgy hogy e- gét aláadni ne töre- ntén szilárdítsa. Mert bár valóságban bár jó megtörött, mely közremunkalást gá- dalom kiterjedése 's dögombunkon öt mel- zésben megvitattó, részben nem is hal- törvénytudomány il- ugyan, de tiszta lá- n vezet. hogy a takarékpénz- következtései miatt kezdik. Francziaor- érdemben sok vitat- n mult évben az alsó törlevél adatott ki, b üdvös rendszabá- tung Amtsblatt no tanusítja, milly bol- ormány szegényebb mennyire kívánja a zeltetni, mellözvén yat, tiltva sőt büntet- st. Megengedvén e- állalkozó részvénye- b közönségeknek is lltást és az alsó au- yásával körülménye- alakítását. G á t h y.

x A m. gazdas. Egyesület f. é. jun. 7kén tartott fögyülését, mely a mezőgazdasági ünnep jelentőségéhez 's természetéhez illőleg rendezett és díszesített n. casinoi nagy teremben a hazából ösz- szesereglett legjelesb mezőgazdánk nagyszámú je- lenlétében tartott, azon férfiak bemutatásával nyí- tá meg egyesületi elnök gróf, kiket a bel- és kül- földi részint gazdasági részint rokonzélu Egyesü- lelek testvéri indulataik, és szíves részvétők jeleül követeik gyanánt küldöttek. A bécsi gazdasági társaság nagyérdemű biztostjait Krzisch Thádé udvari tanácsos, és doctor Ekhel bécsi állatorvosi akademiái director urak személyökben örömmel üdvözöltettek. A stájer gazdasági társaság küldöttjét, Bujanovics E. duard tisztelt hazánkfiát sajnósan nélkülöztük. A morvasziléziai társaság részéről alulirt egyesületi titoknok volt megbízva. A helyföldi egyesületek részéről jelen voltak: az erdélyi gazd. Egyesület részéről gr. Degenfeld Otto; a magyar iparegyesület részéről. Kronperger Antal, dr. Nendtvich, Simon Flor. és Varga István; a kir. term. tud. társulattól: báró Nyáry Antal és dr. Kovács Sebestyén Endre; a tolnai szeder-selyem-egylettől Bezerédj István és Kápolnay Ignác; az esztergami főkegyesülettől Kamocsay László és Meszéna János; a bihari fiók- tól Toperczer Ödön; a szepesmegyeitől Sponer Ti- vador; a pestmegyei fióktól Szontagh Gusztáv és Nyáray József ur. A szathmármegyei, székesfejér- vari, szarvasi és vasszombathelyi fiók érdemes kül- döttjeik elkéstek. E tisztelt férfiak bemutatása köz- ben örvendetesen lépé meg a közgyülést gr. Thurn es. k. tábornagy urnak felszólamlása, mellyel az E- gyesületet értesíté azon megbízatásáról, minél fog- va egyesületünk a karinthiai gazd. társaság közt szorosb, viszonyosb öszszekötöttet, 's baráti kap- csolatot létrehozni törekedjék, velős beszédében megmutatván, hogy nyelv és nemzetiség, alkotvány és politika elkülönözhetik ugyan a népeket egymástól, de a tudomány és ismeretek hazája közös, az emberiség szent érdeke egy kívánja, hogy a köz- jöllét előmozdítására 's a miveltség gyarapítására szolgáló erkölcs és szellemi erők, nemzeti elszige- teltség's kölcsönös féltékenység mellötével szövet- kezzenek, 's annál fogva tábornagy ur mint a karinthiai gazdasági társaság meghatalmazott képv- selője, a két rokon egyesület közt tudományos szö- vetkezést 's rendes közlekedést indítványoz. Melly indítványt közakarattal elfogadván a közgyülés, e- zen öszszekötöttetésnek valóztatását egyesületünk részéről az elnökségre bizván, felolvasá egyesületi el- nök gr. e' közgyülést megnyitó elnöki beszédét, melly Társalkodónk f. é. 48ik számában egész terjedelmé- ben közöltetett, 's melly mintegy tükörben adván az egyesület lefolyt évi működéseinek eredményét, je- len állapotját 's jövőre kitűzött céljait, egyrésztől a közörömmek zajos kitérése közt nyilvánulta gyü- lekezettnek meggyőződése egyesületünk észrevehe- tő előmeneteléről 's hatásának szembetűnő sikerér- ről, más részről ellenben megegyezett a közgyülés elnök gróf urnak mind a' gazdaképző-intézet és pé- ldánygazdaság létrehozatalának módját, mind a' fiók- egyesületek megyénkinti alkotását illető javaslatai- ban. — E' megnyitó beszédnek zárszavai azonban, mellyek dicsőült Csapó Dániel felejtethetlen elnö- künkre vonatkoztak, fájdalmas érzelmeket idéztek elő, 's egy részről a terem közepén gyönyörű vi- rágesoportozat 's a' mezőgazdaság jelképei között csügögő élethivven festett arczképe a boldogultnak, más részről az elnök szavait felváltó lelkes Bezerédj Istvánunk jeles és szívteljes szónoklata elhunyt lelki rokona, Csapó emléke felett, a' kedélyeket ko- molyabb hangulatra emelék, 's a' sokáig pótolhat- lan veszteség megújult emlékezete, 's a' jelenlevők kebleit eltöltő mély bánat — hoszszas néma szünet- ben nyilatkozott.

3szor előterjeszté egyesületi titoknok a' f. é. jun- ius 5kén tartott választási közgyülés jegyzőköny- vét, Andrassy György grófnak, egyesületünk egyik lelkes és buzgó alapítójának közszajnákozással foga- dott lemondását, 's a' közgyülesileg kinevezett sza- vazatsodó küldöttség jelentését, melly szerint az e- gyesület kormánya jövő három évre következőké- pen alakult: egyesületi elnökül ujjolag megválaszta- tott, gróf Karolyi György; másodelnökké lőnek: Ürményi Ferencz koronaőr, Zichy Miklós gr., Patay József tb., Czindery László főispán; — a' szakosztá- lyokban elnökök lőnek, *isméretterjesztés- és földm- velésiben*: gr. Dessewffy Emil, *állattenyésztésiben*: Festetics Ágoston, *kertészetiben*: Havas József, *szö-*

lőművelésiben: Szirmay Ádám, *selymentenyésztésiben*: gr. Széchenyi István, *erdősztésiben*: Lónyay Gábor, *gép- és műtaniban*: Czindery László. Kormányzó választ- ványai tagokká megválasztattak: Adamovics kap. Já- nos, Almássy Móricz gr., Bánffy Pál b., Barkóczy Ján- gr., Bartakovics Ágoston, Benkő Dániel, Bernáth György, Bertha Sándor ügyész, Bezerédj István, Brúnec József, Burg Károly, Batthyány Lajos gr., Csapó Imre, Csekonics János, Fényes Elek előadó, Fleckl Károly, Ghyezy Ignác, Gorove István, Grei- ner Lajos, Grosser János, Gerliczy Vincze b., Hein- rich n. János, Hegyessy Péter, Heuffel János, Horhy Mihály, Ilkey Sándor, Jácics Ferencz, Keglevich Gá- bor gr., Klauzál Imre, Kossalko János pénztárnok, Laczkovics József, Légrády László id. szőlőisk. ig., Lumniczer József, Magyar Imre, Marczibányi Lajos, Máriássy László, Nagy István, Öttinger N., Pejacsevics János gr., Rosconi Miklós, Rosty Albert, Sántha István, Stallner Ferencz, Szabó János dr., Szapáry József gr., Szécheny Miklós gr., Szendrey Ignác, Tar- nóczy Kázmér, Tasner Antal, Török János titoknok, Uzovics János, Ürményi József, és Vay Miklós b.

4er a' kormányzó választvány jelentéséből ha- zafüni legbensőbb örömmel értesült azon lelkes rész- vétről, mellyet ns Nyitramegye igen tisztelt közö- sége főispán-igtatási ünnepélye alkalmakor egyesü- letünk iránt tanusítva, néhány óra lefolyta alatt olly számmal járult a' központi egyesület alapítványához 's részvényeihez, hogy a' nyitrai fiók megalapítására kivántató szám azonnal kikerült, 's miután az ezen ügyet melegen pártoló főispán gróf uró excja e' cél valóztatása végett külön választványt Nyitrának leg- buzgóbb fiai közül nevezett ki, a' nyitrai fiók élettel- jes és sokat ígérő munkásságának közel megindulása bizton reménylhető. A' hazafüni szíves készségért 's hathatós közbenjárásért, mellyel e' közügynek elő- mozdítását Tarnóczy Kázmér első- 's Ghyezy Károly másodalispán, Nándory János tb. és Jánossy Ráfael első aljegyző urak támogatták, az egyesület hálás el- ismerését a' közgyülés külön levélben elnökileg kijel- lentetni 's Ghyezy Károly másodalispán urat megyei képviselőül, Jánossy Ráfael urat pedig egyesületi ügyviselőül megkérdni elhatározá.

5ör Választványi előterjesztés következtében, mint legujabb egyesületi alapítók üdvözöltettek: gr. Majláth Ant. v. b. t. és magyar kir. kancellár 1000 pftt, ifj. gr. Apponyi György v. b. tt. és m. kir. alkan- czellár 500 pft, továbbá Aczél Józ. cs. k. kam., Frank- ner Ant. nyitram. jegyző és tb., Ghyezy Kár. nyitram. másodalispán, Jánossy Gábor tb. és jóságigazgató, Jeszenák János b. cs. kir. kamarás, Jezerniczky Ant. tb. 's jóságigazgató, Kaán Ign. tb. és birtokos, Lónyay Ján. v. b. tt. és főispáni helytartó, Mariássy Bé- la tb. és birtokos, Somsich Pál m. k. helyt. tan., Tar- nóczy Kázmér első alispán Nyitrában, Thuróczy Thádé tb. és birtokos, Vagyon Antal nyitramegyei főbi- ró, Zichy Ján. gr. cs. kir. kam. és k. kancz. ref., Zi- chy Manó gr. cs. kir. kamarás, mindannyian 200 pftnyi alapítványal. Rendestagokul megválasztattak: Bat- thyányi Ferdin. nyitram. főjegyző, Biróczy Józ. id. tb. és birtokos, Boróczy Kár. tb. és birt., Czizler Ambrus tb. és birt., Embödy Vincze tb. és birt., Friedberg Ján. selyemgyártó 's keresk; Gaffor Elek esküdt Nyitr., Günther József főszbiró, Halus József tisztartó; Já- noky Mihály tb. és birt., Jánossy György tb. és birt., Jánossy Ráfael nyitram. első aljegyző, Just Antal tb. 's birt., Kapczy Tamás tb. 's h. ügyv., Kovács János fő számvevő, Majthényi Flórián ifj. nyitramegy. fő- pénzt. Mündel Józ. cs. k. tisztartó, Nándory Ján. tb. 's cs. k. holicai és sászvári urod. főügy., Noszlopy Ágost. tb. és birt., Ocskay Ágost. tb. és birt., Ocskay Mih. tb. és birt., Pák Dénes urod. felügyelő, Práznovszky Fe- rencz urod. felügyelő, Rudnay Flórián tb. és birt., Se- bestény Ignác tb. és birt., Simonyi János nyitram. aljegyző, Strázsay Károly sellyei ker. k. igazgató, Szentkereszt Károly tb. 's birt., Sztranyavszky Pé- ter gazdatiszt, Torkos Pál kerül. urad. praefec., To- perczér Ödön tb., Török István tb. és birt., Tóthfalusi Miklós orvosdoctor, Turcsányi József ifj., Zelenay Gedeon tb. és birt. Zmertych Károly h. ü., Zmertych Simon nyitramegyei szolgabíró. — 6. évre kötelezett 5 pftnyi részvény mellett taggá lön: Olajos József gazdatiszt. — Egyszerű 10 pftnyi díj mellett har- madik osztálybeli taggá lőnek: Grawohl Eduard u- rod. tisztartó, Hell Ödön kincstári gazdatiszt, Tropp István gazdatiszt.

6or Részint Egyesületünk iránti, részint a' me- zőgazdaság körül általában szerzett érdemei tekin- tetéből titkos szavazattal tiszteleti tagoknak megvá-

lasztattak: Krzisch Thádé udv. tanácsos, a' cs. k. csa- ládi jóságok igazgatója Bécsben, gr. Thurn es. kir. tábornagy mint a' karinthiai gazd. társaság igazga- tója, Schwarz J. G. ur az éjszakamerikai szövetség- ges statusok bécsi consula 's Pécsről eredő hazánk- fia, ki az Egyesületet több év óta jeles amerikai fa- és dohánymagvakkal látja el szétosztogatás végett. Levelező tagokká kinevezettek: Haering Károly es. k. főhadnagy, mint az artézi kutak furasáruul szóló jeles kéziratnak szerzője, 's Rothe A. ur poroszor- szági jóságigazgató 's egy népszerű gazdas. jeles munkának írója. (Folyt.)

Gyáralapító társaság (vége.) „Még egy ipar- ágot tart jelentő szükségesnek e' helyen megemlíteni, t. i. a' len-ipart, melly épen nem kerülte ki figyelmét, 's mellyet, ha a' társaság körülményei kedvező fejlő- dést nyerne, nem késendik a' tisztelt választvány figyelmébe ajánlani.“ „Kimutatván ekkint azt, mit e' pillanatban legsür- getőbben teendőnek gondol, átmegyen azon ajánlatok- ra és folyamodásokra, mellyek eddig a' társasághoz ér- kezték. Itt a' régiebb 72 folyamodás általános megemlí- tése után 20 újabb, a' mult május 8kán tartott választ- ványai ülés óta érkezett folyamodás és ajánlat sorol- tatik elő, mellyekre nézve olly általános, határozati- lag is kifejezendő utasítás kéretik, miszerint a' köl- csönkérelmek tárgyalása akkorra halasztassék, mikor a' pénztárban olly felesleg tőke leend, mellyet a' mű- ipar magas érdekeinek sérelme nélkül lehetend se- gély kölcsönökre fordítani;—olly kérelmek pedig, mel- lyek a' társaság által kitűzött cél 's annak szabály- szerű eszközeit szorosban nem tárgyazzák, vagy egés- zen mellöttesenek el, vagy az igazgatótul magányos uton, a' választvány terhelése nélkül intéztesseken el.“

„Az egész tömegeből ekkint csak három ajánlat maradt fen, melly a' tisztelt választvány figyelmét meg- érdemelni látszik: a' De Poorterfele szövöszék-ügy, a' pécsi vasgyár, és Wagner Dániel által tervezett ve- gyészeti gyár iránti javaslat. A' De Poorterfele szö- vöszékügy már más alkalommal is nagy tetszéssé fo- gadtatott a' tisztelt választvány által, 's jelentő azt olly nyereségnek tartaná műiparunkra nézve, miszerint legkevesebbé sem kételkedik javaslatba tenni, hogy ha a' vállalkozó részvénytársasággal kedvező és a' tár- saság alapszabályainak megfelelő feltételek köthetne- nek, a' társaság magát a' vállalatnál 5000 pfttal ér- dekelje, 's ezen öszszeg akkint bizassék rendelkezé- sűre, hogy azt addig is, míg a' szerződés elkészül, 's a' vállalat létesülésnek indul, az alapszabályok 5dik §sának és a' fentebb kifejtett nézeteknek megfelelő- legsaját felelőssége mellett és szabad belátása szerint, legalább félévre apró kölcsönökben akkint forgathas- sa, miszerint ezen öszszeg annak idejében disponibi- lis állapotban legyen. A' pécsi vasgyár és a' Wagner Dániel tervezte vegyészeti gyár iránti ajánlatok olly vállalatok körül forognak, mellyek létesítését jelen- tő felebb épen a' társaság legsürgetőbb feladatának állítá; minthogy azonban csak pár nap óta közzöt- tetek vele, a' terveket nem vizsgálható meg, 's így vé- leményét irántuk elő nem terjesztheti. — Esekben, ugy gondoljuk, jelentő hű ábrázolatát adá az egyesü- let jelen helyzetének, kimutatá szükségesét azoknak, miket tenni, valamint azoknak is, miket mellözni ja- vasol.“ (Következik néhány zárszó).

Melly jelentés a' választvány által tetszéssel fo- gadtatván, a' benne foglalt javaslatok egész kiterje- désökben elfogadtattak olly hozzáadással, hogy a' vá- lasztvány a' javaslatba tett festő és csinózó gyárban nem 15, hanem 20 ezer pfttal kívánja magát érdekel- ni. Továbbá a' választvány lön kinevezve, melly a' jö- vő választványi ülésig, a' pénztár mikint kezelte 's némely kormányzati rendszabályok iránt tervet kész- tsen.

Kun- sz. Miklós. — Jun. 15. napján polgári életünk és szabadalmink százados ünnepét ültük meg. — Ez alkalommal voltak kik örültek, és kik nem örültek, — többen elfojták keblők daemonát, mert borus napjaink felett örölnünk nem lehet. — Ránk nézve, kik közéletünk tűzhelye körött állunk és fá- zunk 's ismerjük jelen közigazgatásunk gépezetét is és helyzetünk fény 's árnyék-oldalait, a' lefolyt szá- zad minden percze egy emlékkő, — mellyen elbér- mált 's egyes tekintélyek által körülnyirott szabadal- maink' gyász-fátyola leng, — és még is találkozá- nak kik felörömvirágozák ez emlékköveket, tán ki- békíteni akarván korunk nemtőjét, melly a' népek éle- te könyvében egy politikailag holt képbe mázoland- ja le százados életünket. — no de se baj! máskép lesz ez ezután. — A' nagy nap hajnalán taraczkok éb- resztének föl szenderünk föl, — a' nép apróbb töme- gekben tódult egyházaink felé, hol pásztoraink által alkalomszerű beszédek tartattak, templom után a' városház előtt emelt sátor körül gyülénk öszsze — hol bizonyos magasságban hölgyeinktől körözve ül- tek az ünnepély választottai — köztük régen és új- don sült tekintélyes egyedek — kezeikbessor, utjan- kiosztandó kisebb nagyobb emlékpénzekkel, — mel- lyek később rövid elnöki beszéd és az ünnepélyt tár- gyázó k. határozat felolvasása után városunk előljá-

róji, nagyobb's kisebb birtokosai között osztattak ki, — és délutáni 4. órára városunk epres kertébe néplakoma hirdettetett. — E'kert kevés gondnal egy viruló oázis volna — egyetlen fás hely városunk körül — de mint minden nálunk, úgy ez is elhanyagolva van. — Végre a' kijelölt órára a' borfolyasztó állások 's a' hussal feltedények vendégei megérkezének, lön evés ivás, buelfelejtésre fecerunt magnum áldomás, és lön záporok zápora, melly megmosá vala az ő testeiket, — a' bábeli zavar ilyen lehetett!! — futott a' nép, ki merre látott menedéket keresendő a' zord vihar elől, felejté kiki képzelt szabadsága érzetét, melly mámorában eszébe jutott, — csak egy pillanat! a' zuhanyfürdő kiábrándítá őket, 's a' néplakomának vége lön. Kárpótlásul este a' városház terében hevenyészett tánczvigalom volt, hölgyeink többnyire honi kelmékben valának, hol is felköszöntök B.S. választott tanácsnok urat, ki tiszta lelkesedésből bőkezűleg látta el a' néplakomákat. — Ő emlékpénzt nem kapott, hja illy lelkes bőkezűséget méltánylani 's épen városunk jelen helyzetében, midőn életutere lázas állapotot árul el, eszünkbe nem jutott. — Illy rövid mámor után szerencsésebbek kik nem örültek — ők legalább mitsem vesztek — A' bölesként legokosabban nevet az, ki utóljára nevet. — H. R.

Torna közgyűlés. Torna megyének egy hónapnál kevesebb idő alatt két gyűlése volt, mellyekről a' tisztelt közönséget ezennel tudósítom. — Az első ki vala tűzve ápril 21 kére, mellyen e' megyének ámbárazujában rebesgetett kormányrendszerit is aggodalmat kelesztett, — egyik szives ohajtása teljesült, t. i. egykori első alispánunk, — azóta pedig k. táblai közbíró mtgos Bárczay József ur főisp. helyettesünk lett kineveztetését tudató k. leirat hirdettetett ki; a' mi sok őszinte kebelben örömet gerjesztett, — melly öröm hangos éljenekben tört elő, — ő mlgának tiszteletére 's meghívására kineveztetett küldöttségben pedig majd minden jelenvölt részt venni kívánván, magukat kiküldetni kérték. Szinte ekkor olvastatott a' főmlgu kancellaria parancsa K. K. grófnak a' tornai uradalmat zárlat alól feloldoztatni kéro folyamodása tárgyában, — melly is az illető zárgondnok K. G. tárnok, és családfo K. J. főpohárnok ő exjoknak vélemény végett kiadatni rendeltetett. — Abauj megyét — egy közös hidépités iránt tett felszólításunkra homályosan felelvén, de mégis igazságon alapított kívánságunkat megközelítvén, — a' részire esett anyagok kiállítására szólítottak fel; — Szepesnek az éhező maguraiak részire segedelmet kéro levelére a' felszólítást elrendeltük; de Árvának a' nyomor enyhítésére tervezett tánczvigalma viszhangra nem találván, ez elnökileg megírati rendeltetett, megyénk már ugy is körülbelül 180 vftal járulván az említett nyomor-nyhítéséhez; mellynek egy része már ezelőtt, másika pedig az utóbbi gyűlésből rendeltetett elküldetni; Gómör a' Mikó-féle's már Zemplényáttal megsemmisített nemesi hamis bizonyítványt küldte vissza azon nyilatkozattal, hogy annak koholója ott nem fődözthetett föl. Olvastatott még egy különös folyamodvány is, melly ő felségéhez a' megyei főügyész által az iránt intéztetett, hogy a' megyének egy régibb, 's mintegy 12 éves határozata — melly szerint bizonyos tehetsős árváknak apáruhi nagy atyjok ezen árvák jövedelméről számadás alól felmentetett, — semmitesség meg, mivel e' miatt azon árvák és atyjok testvére között fenforgó világos örökösödés elitélése gátoltatik, — 's melly folyamodás a' htótanács által közöltetvén, az érintett határozat története 's okával feljeleneteni rendeltetett. A' tartományi bizottságtul bizonyos katonacsapat átutazása felőli tudósítás Kassáról, — 2 állomás távolságrul, — az illető katonaság átmenetele után 8 nappal érkezvén meg, 's illy eset számtalanszor fordulván elé, mi — a' postának megyénken keresztül vitele iránt újabb felírást rendeltünk. Egy adózónk bizonyos abauji embertől két ökre áraban csupa hamis bankjegyeket kapván, minthogy azok az alispáni hivatal által a' lefoglalás után tüstint felküldettek, — Abauj a' kárvalloztat a' bankjegyek azonságának bizonyítására kívánja utasitatni, — legujabban pedig e' tárgyat törvényszékileg elitélni.

Az utóbbi gyűlésünk évnegyedes vala, 's kezdődött máj. 19kén, végződött 29kén. Ezen előfordultak a' következő tárgyak; ugymint; a' htótanácsnak ő felsége abbeli intézkedését tudató levele, melly szerint minden törvényesen bevett vallásu iskolatankönyvek, kantorok és egyháziak a' tisztesbek sorába emeltetvén, vétségük esetében az azokkali bánás-

mód alá vettetni parancsoltatnak; mellynek alkalma, minthogy nálunk az egyháziak az ugynevezett egyházzondnoknál alább állnak, ezeket is azok közé soroztuk, méltányolván ő felségének ebbeli gondoskodását, — ámbár másutt a' tiszteseknek némi jogokkal lettfelruházatása a' kormánynál ellenzévre talált. — Alkalmul szolgálta ezen intézvény azon indítványra is, hogy a' helységek bírái hasonló mentességben részesíttessenek 's így tekintők emeltetvén, 's némelly tisztviselői szeszély ellen biztosítatván, hatásuk nagyobb legyen, és mások a' bíróságtul ne idegenkedjenek: de ezen indítvány a' szolgabírói karbul csupán alulirt tudósító 's az egész tisztikarbul is igen kevés által pártoltatván, csak annyi ment végzésbe, hogy a' melly egyed másod izben is megválasztatik bírónak, 's az illető szolgabíró annak jó erkölcsü voltát, 's hivatali pontosságát bizonyítandja, — szinte a' főnebbiszemélyekkel hasonló megkülönböztetésben részesülend. — Ugyan a' htótanács katonai kihágásoknál a' polgári rendüket is érdem szerint rendeli fenytetni, — az előfordulható éhségi esetekben kora intézkedést parancsol; a' jobbágyok költözéséről szóló rendeleteket megújítván, megtartatni rendeli; a' szepesi éhezők számára, és gnyulai árvízkarosultak részire segedelmeszedést rendelvén, az első iránt már a' mult gyűlés, az utóbbi iránt a' mostani határozott; Vay Miklós bárónak tartományi bizottság fő-, Török Balint grófnak pedig aligazgatójává lett kineveztetésök szinte most hirdettetett ki; végre a' török birodalmi kivándorlások nehezítése, 's a' bünpercek siettetése és az adóbehajtás sikerítése rendeltetvén, a' szükséges intézkedés megtéttet.

Békésmegye követekünk végső jelentését kérvén megküldetni, az teljesítetik, a' kérelem viszonztatván; — Gómör május hó 27kén tartandott tisztválasztásra híván meg, oda törvényszékeink miatt nem mehettünk; — Borsod egy nyárádi zsidó kirablása miatt nálunk is per alatt levő személyek elleni pert, — a' nálunk létező főbünösökkel leendő megítéltetés végett átküldetni kérvén, — a' szükséges iratok átküldetni rendeltettek másolatban, hogy a' szövevényes tárgyban eligazodni lehessen, — de a' keblünkbeliek megítélését magunknak fentartottuk, törvényhatósági jogunkról nem akarván lemondani; ugyan Borsod a' törvényeknek más nyelvekre fordíttatása ellen felírást ajánlván, — már e' részben mi is hasonló felírást tevén, ez megírati rendeltetett; — Tolnának a' moldvai magyarok áttelepítése iránti felírat pártoltatik; — valamint Vasnak is a' védegyelet pártolását ajánló felszólítása szinte viszhangra talált, — ámbár az itt aláírva nem levők annyira ellenzték, hogy szavazatra kellett mennie, 's a' pártolók 3 híján két annyin valánk, mint az ellenzők; Komáromnak bizonyos magány-tartozás bevétele kéro levelére az adósak felszólítását elrendeltük, — ha a' behajtás pörlekedés nélkül eszközölhető nem lenne, — a' feleket törvény útjára fogván igazítani; Szabolcs 's Torontálnak országgyűlés tartása iránti felíratait, ámbár a' teendők sokasága miatt annak szükségét mi is átlátjuk, — saját nyomasztó helyzetünknel fogva nem pártolhatjuk; mivel a' gyakori 's hosszas országgyűlések költségei ránk nézve már elviselhetlenek, és így a' legüdvösebbnek ismét indítványokat is mellőzni vagyunk kénytelenek, míg az ország igazságos léte rajtunk nem segít; — hasonló sors érte Szathmár-Németi illy tartalmu felszólítását is; — Szabolcsnak a' kormány által behozni szándékoltatott közigazgatási új rendszer megszüntetésére irányzott felírása, — mivel ő felségéről bizton hisszük, hogy önkényes úton a' századok gyakorlata által megerősült közigazgatási rendszerben változtatást tétetni nem enged, hanem a' szükségesekeknek vélt javításokat törv.hozási úton eszközölni, — pártolni időelőttinek találtuk, — minthogy az eddigi kinevezések szokott módon történtek, 's így a' kormányt eddig nem látjuk törvény elleni téren, és a' hírelt új rendszer még diplomacie tudunkra sincsen, — de ha csakugyan valósuland, alkotványos jogainkat mi is védeni fogjuk; — mellyek felől a' felszólító Szabolcs, úgy Nógrádmegye is tudósítatni rendeltettek; — Szerémtul a' vukovár-flumei vasut pártolása tárgyában érkezett felszólításra, a' megküldött aláírasi iv köröztetni rendeltetett.

Egy régibb pénztárnokunk, ki nevezetes őszszegben marasztaltatott el, 's ki ellen a' végrehajtás már el vala rendelve, — ennek felfüggesztéseért folyamodott, azt kérvén: engedtessek meg a' marasztalási őszszegnek részenkénti lefizetése, — mi is tö-

keletes biztosítás és a' kamatok fizetése mellett megengedetett, két év adatván határidőül, — ha oda ellen nem mondanak; — a' dornói vasgyárban foalkozó öntő, vasnyújtó és nagykovácsmesterek mterségökre nézve a' közadó alól fölmentettek; — végbizonyos I. Györgynek folyamodása, mellyben Szepes megye némelly régibb tisztviselői miatti fogvatásat, tébolyodottnak lett nyilvánítatását, — a' kmány által pedig a' kancelláriára benyújtott, — lági és egyházi tökéletes alkotvány, — czimü munkájának, melly egy új és boldogító isk kijelentést foglal magában, — letartóztatását pártolja, — 's annak visszaszerzetését előmozdítani kéri, — ámbár eszének helyén lételét a' folyamodványhoz csatolt két rendbeli nyomtatott munkájában bizonyítani kívánta, a' jegyzőkönyvben helyt foghatnak nem találtatott, 's visszaszantastatott.

A' védegyelet nálunk már száz tagnál többszámlál, 's az illető osztályi bizottság gyakran tüléseket, de némelly tagok kevésse hanyagok a' megbízások teljesítése körül; a' nálunk létező egyetvásgyártul pedig még eddig nem kaphattunk adatkát, ismértetés végett. — Az árvizek nálunk is s kárt okoztak, több emberélet is esett áldozatul. L.

Beregi közgyűlés. Mult gyűlésünk határozata nyomán ő excejához tisztelkedő választvány rvezetett, melly mielőtt tetté vált volna, másod alpánunkhoz ő excejától magány-uton érkezett levél egyszersmind rendes gyűlésünk kezdetére azaz jú 2dikrai mulhatlan bejövételét — a' kinevezett küldöttségnek pedig — okul szolgálva sár, víz, törvényeski folyam megakadása — nélkülözéséttárgyazás ismét meglepőleg hata ránk. — Őszszeül hirtelen e kisgyűlés, tanácskozandó a' felett: mint és hogy kelljen ez esetben a' dolgot kellőleg intézni? Meghatározat — ámbár meggyőző okokkal — levén tetendő félre... a' végzés... őszszeülés után is semmi... sem jegyzőkönyv-hitelesítés, sem közgyűlési határozat — nem engedve a' kisgyűlésnek ama bai avatkozást — 's így határozat-tehetést. Eljvasárnap június 1söje. Illő még — is, mondák némelyek — ő excja elibe menni. Elroboga néhány kős 's másod alispánunk is. Megyénél ki? senki! a' városi tanács — ezéhek 's néhány mozsár, a' megyeház kápujainál egyikét éljen!... ennyi az elfogadásról. Ma nap őszszeül a' rendes gyűlés. Elnök alispánunk egy választványt nevez ki, melly meghija ő exceját elnöki széke átvételére, de szólani akar E. táblabíráknak. Nem kell! nem kell!... menjen a' választvány! hangzott egy cortes ajkáról, ordítva a' többi száj-hósmíntha bizony arra szükség lett volna!; — végre önkői figyelmeztetés után hallók a' következő szöveket: „t. KK. és RR. mult gyűlési határozat köveztében, lehetnek sokan, kik az eskü megtagadás esetét gördítik ő excja elibe, erre jogunk nincs, löször, a' megye mindedig gyakorlatában volt; másodsor via factival ő excja ellenében nem élhetünk; harmadsor az esküforma ugyanaz, mi ezelőtt... „Menjen a' választvány“ hallatott ismét, menjen! Igen tek. RR. de a' megye tekintélye! a' határozatszenstsege! nem! nem! menjen; 's lön elnöki szó — többség szava — menjen! Perez mulva láttuk megyénk jövő főkormányzóját, láttuk, kit kevés év ezelőtt, mint követet mint alispánt tisztelheténk. Éljenzések közt széket foglal. — Esküje 's beköszönő szavai tisztaságért lángoló keblének tüköre. R. főjegyzőnk viszondúvölzö beszédében igen nyomasztó történeti erősségekkel támogattott szellemi igazgítás jótékony hatását adá elő. — Egy napi szünidő engedtetett az acták átnézetését illetőleg 's tisztujtató határidőül jun. 18ka tüzetett ki; ezután ő excja köesönös bizalomra szólítá föl a' Rket; mi meglevén is ten segélyét kéroleg a' Rdek templomba távozanál Dicsérolég említendő Janka József ref. tiszteletesszép alkalmi imája. — Szerdán jun. 4kén ő excja zajos éljenzések közt széket elfoglalván, előterjesztömikép a' tisztujtására határnapul kitűzött 18kát az agyanezen napon tartandó országos vásár miatt megváltoztatni kénytelen levén, nehogy a' zavarok nagysága kedvetlen körülményeket támaszozzon, azt 23kétetni jónak látná, mi 's ugy szinte F. G. tbiránk, excja, 's főjegyzőnk által tett tartalomdús beszédekinyomatását tárgyazo indítványja zajos örömmel fogadtatván, a' Rk e' határozat kimondása után, mindkétvéleményt sajátjokká tevék. — Ő excja előterjesztte, hogy az igazgató főkelleke, a' tett határozat végrehajtása 's foganatosítása; mennyiben pedig a' gyakorlati élet mezején, többnemű befolyás lehetővé gatul, a' rögtöni eljárás nem foganatosítható — igen czé-

szereinek látná, a sürgetősb végrehajtható tények sorozatából venni fel tárgyalásul adatokat, ezen gyűlésen sinórmértékül szolgálókat; — mennyiben a kitűzött tisztújításig terjedő idő nagyon csekély a választványilag történni kellő nyomosb tárgyak elvégzésére; ez oknál fogva pedig a exca által nagyon helyesen elszórt hibákra alkalom nyitatték, a tisztújításig bevégezhető tárgyak fölvétele határozott. Székgazdáink husár-emelésért folyamodtak, azonban a beálló nyári munka-illőszak 's a kilátás kövér legelői iránt, arra bírták a Rket, hogy a marhahus fontja 10krban állapítsanak meg; ezuttal a Pestmegyében sikerrel használt alispáni eljárás és illetőleg adatgyűjtés nálunk is jövőre nézve fogantatba vétetni határozott. Fölvétetett a nm. httanács takarékmagtarak alakítását tárgyzó intézvénye, mely a meglevőknek minő alaponi nyugvása iránt három hónap alatt tudósítást kíván; minthogy mind ez időig megyénkben egynél több takarékmagtar nem létezik, szükséges létők pedig, kivált megyénkben igen fontos életkellékül ismértették el, alapja kidolgozására, valamint az egy létezőnek állása körülményes kipuhatólására választvány neveztetett ki; — fölvétetett Szabolcs és Nógrád megyék jövő kormányzati minőség felől aggodalom-teljes levelök. F. tb. miután a gyanúsítások szakát leéltük, egy megye hiteles adatokra építhető irányát tartja követhetőnek, nem pedig holmi hirharangokat, mellyek telvék levelezői szenvedéllyel 's mig a gyanús irányú lépések a kormány részéről nem történnek, az illető megyék leveleit nem pártolja. Ezzel ellenkezőleg nyilatkozott K. K. „Ott, hol a megalapított alkotmányos létbe szőtt „semmit rólunk, nélkülünk“ elv ellenére önkény által változtatás czéloztatik, bár egyoldalulag is — 's ott, hol a szokás is, mint egy törvényt alkota, a megváltoztatás csak nemzeti testülettel vegyes kir. befolyással történhetik meg törvényesen — 's bár a meglevő törvények foganatosítását veszik is némelyek sinórmértékül, de itt épen alkotványba ható megváltoztatást lát, melly törvénnyel és municipiummal egyiránt ellenkezik.“ Nógrád indítványát „a semmit rólunk nélkülünk“ elv ellenére nem tehetést pártolja; — illy értelemben nyilatkoznak még R. főjegyzők 's egy ifjú ügyvéd, kiknek ellenében többen, keblök hazafiai tisztaságára, a municipiumi jog legkisebb része csorbulása esetében — maga ő nmga is hason véleményt nyilvánítván — elég szellemi erőt érezők kijelenték, miszerint jogaikból legkisebbet sem engednek, 's ha a gyanu, és bármely törvénytelen tette érlelődnek, az ellen kötelességöknek ismértendik fölszólalni; melly értelem a többség által is elfogadtatván, a tudósító megyék ezen határozat fölül értesítettnt rendeltettek. E. T. lelkes bíránk szivére véve nagy számban levő inségeskedőink sorsát, megyei kórház-alapítást indítványozott. Biharmegyében keletkezett hasonló intézetnek alaptervét javasolván megszerezni, mire ő nmga, ki ott kormányozni volt szerencsés — magányadakozások utján keletkeztét nyilvánítván, mennyiben a terv megyénkben, érdeklétt után nem létesíthető, választvány-kinevezést, alkalmas alapterv kidolgozás feltétele alatt, megyénk viszonyihoz alkalmazólag kér; melly indítvány elfogadtatván, a választvány kinevezetett. Fölvétetett a nm. magy. kir. httanács még 1831 dik évi házi pénztárt illető számadási hiány-kipótlásra megyénket felszólító, 's gyeszermind mind ez időig e' megyétől az előfogati folyam miképi használásának ismértetését kívánó intézvénye, mellyre F. és B. bíránk midőn minden a municipiumra tartozó jogot, a megye huzamos használatát, nemesi jog megsértést illető okokat felhordának, más oldalról ellenvetőleg megjegyeztették, miszerint a nemtelenek nyomorsorsa 's az ezek által véghez vitt munka feletti örkődés kizárólag és jogszerűen csak a httanácsot illeti. Mondatott, miképe' megye kiválólag — számos határozatai tanusítván — éber örkődést tett 's teend e' fölött, minde' mellett a' semmi municipiumi jogos állást nem sértő intézvény kívánata igazságon alapulnak, és jövődöre — a' mennyiben a táblás jegyzékek szolgabírói kéznél már elintéztettek, annak ezutáni két párban leendő elkészítésére (mellyek egyike felküldendő) az illetők megbizattak. Kir. ő felsége leirata az eklesiai előjárók u. m. — kántor, rector, curator büntetését illetőleg, melly a tisztbesk rendéhez számítás rendeli, a' testi büntetések irányában, mint a' humanitás szelleme, 's korunk szelidebb bánásrai hajló indulatja kinyomatját hódoló kebellet fogadtuk. — Fölhozatott többek által, mennyiben megyénk a rendőrszol-

gabirák hiányán nagyon érzi, jónak látnak, minélelőbb ezen fontos tárgyat elintézőleg a' httanácsot, mint e' tárgyan törvényszerűleg egyedül működhető hatóságot engedelemadás végett megkérni. Ámbár ezen indítvány elfogadtatott, de jelen tisztí szék-építési megérkezése nem reménylhető, — hiányása pedig napról napra több kárban nyilvánul, megérkezése esetéig ő nmga saját kegyes ajánlata szerint — a' hivatal-felállításra kellő fizetés alapját tevőleg — ezen hiányt pótolni — a' rend 's törvény foganatosítása is igényelven — sziveskedendik. Melly nagylelkű 's nemes ajánlat üdvözölő hálával fogadtatván, a' hivatali kör legközelebb tisztí szék-építés alkalma megállapítatik. Végül megyénkre esendes folyamon, bekén látszik közelgenni a' tisztújítás, semmi kitörés avagy pártoskodás lobogója nem lebeg köztünk vizsályt árasztva életünkre. Adja az ég, hogy ő exca nagylelke egyesítse a' keblek hurjait, a' szép egyetértés közboldogságot hozó szellemében. Sz.

Budapesti napló. (Junius 29kén.) — Számítalan lopási merénnyről beszélnek, mellyek e' nem épen szükidőben egymást érik fővárosunkban: az erélyes rendőrség legközelebbtolvajbandáknak jött nyomára, mellyeknek rakásra gyűjtött kincsei elkoboztatvák, több egyed Budapestről nemesak alsó hanem tisztos állásból, mint bebizonnyult ezinkos került törvényhatóság elé; pár orgazdát is hüvőbe ültettek. Hiszszük, hogy e' kis multság rájuk nézve emlékeztetes, 's a' netán hasonmerényekre tévedhetőknek ovatos példa leend. — A' rózsapiaczi cipészektől egy szük magas ember hetivásár alkalmakor több pár cipét esempészett köpönyege alá, de üzöbe vétetvén a' kalap utczában egy kis szurkos flutól derekasan megpüföltetett; a' cipet tulajdonosné pedig nemesak ellopott áruit, hanem a' tolvaj zsebéből ennek tömött erszényét is gondja alá vette; a' hírhorgas tolvaj törvény igazságához, hova utaltatott, nem folyamodhatván, elkezdett pityeregni, és szána-közö mosolyok közt haladt tova. — A' Magyar titkok' egyik életképeinek valóságos példánya fődötetett föl a' napokban; bizonyosnemű emberfogyasztó intézet; egy vállalkozó szük szobájában 11 gyermek volt összeszuszofolva dajkaság alatt, kiket még ártatlan korukban elért az eredeti bün sulya anyáik vétkeiben, ezek elég szütelenek levén magzataikat, lerázván a' legszentebb kötelességet, olly ápolás alá bizni, mellytől lassu halállal kell kimulniok. Mig a' pseudo-dajka távol volt e' szegény áldozatok idegrázó sikoltozással idézték föl a' mentő hatalmat. Ha sok rozsz közöl választani kell, illy borzasztó tények csakugyan a' lelenezházak föllállítását ohajtották velünk. — Vannak ismét anyák, kik utczán elhagyott gyermekeiket, mint találtakat szolgáltatták rendőrség kezére, és így szabadulnak meg azon bilinesekből, mellyeket számukra természet-törvénye rendel. A' napokban egy nő fogtak be, ki már másodsorú kísérlet e' vad anyátlanságot. Ezidén az uszodákba összesen 600 iraték be magokat; esuda e' aztán ha elúszunk midőn csak egy helyen illy nagy uszói vágy fejlík ki? — Az újépület mellé tervezett sétatér mégis csak létre jö; el levén mind a' város mind a' katonai hatóság részéről támogatott nehézségek hártva; a' váravárt fasorokat nádaró főnsége udvari kertésze rendezendi; dolgozóházunk feygenzei már egyengetik a' helyszínt. — A' vasuti első alappantok egy darabon — hihetőleg csak ideiglen könnyebb földszállítás okáért — lerakatvák. — A' városdó felé járda tervezetik. — Egy hegedüs inas az uszodánál, egy zenész na a' halász hajónál találta halálát; mindkettő intés daczára ment fürdeni. — Ez évben ismét lesz rákosi táborozás. — Régen halljuk, hogy a' Dalárda' Visegrádra készül, ennek várköréről hírül adandó Magyarországnak mennyire haladtak már gyermekeinek nemzetiségükintetében; ámbár utonutfélen halljuk ismét, hogy a' művészetnek nemzetiséggel semmi köze. — A' német színház egyik vezetőes zugát esemegetár foglalja el; e' dolog megmutatja, mikép lehet a' botrány zugot élvezetes állapotási pontá változtatni. — A' gőzhajó-társaságnak mivel már, Argója is van, ha ez Argus (százzsemű) lesz a' vízpálya fölött; igen biztos leend az utazás rajta. — Nemzeti színházunkban a' földszinti emelvény helyén most négy páholy emelkedik; ezek hátdeszakzata mult esütörtöki előadások jóslatosan bedőlővén, igen megriasztá a' közönséget, sokan az olasz operákra emlékeztek, mellyekért páholyok készülnek. — Tegnapelőtt éjjel a' Terézia városban tűz támadt; melly hajnalig foglalta el a' bámuló 's oltó győlekezettet. — Az iskolai pálya végére vergődővén, a' győlekesz tanuló két tanárukat fáklyás éji zenével tisztelék meg. — Első fél-évünk bevégződővén, ünnepléses bucsut mondanánk ujdonságink olvasóinak; de hiszen itt az előfizetés, tehát nyájas olvasó viszonttalálkozásunkig üdvözölgy!

Amerika.
Uj Orleansban maj. 18án iszonyu tüzvész pusztított, melly 300 épületet tett hamuvá, 's mintegy 2000 embert laknékülvé. Az egyesek által szenvedett összes kár értéke 400 ezer dollárra becsültetik. — Azon szerződés következtében, melly Texas és Anglia közt van, ez utóbbi közbenjárását ajánlá azon viszátkodások lecsendesítésére, mellyek Mexiko, és Texas közt forrongnak, de ezen ajánlatot S. Ana viszszautasította. Ez okból Texas szükségesnek látta a' dolgok mielőbbi kiegyenlítése végett Anglia, Franciaország, és észak-Amerika közbenjárását kikérni; e' két utóbbi hatalmasság megegyezett, de Anglia azon észrevételét tudatá: hogy a' hatalmak el-

járása eredménydusabb lenne, ha azok különválva munkálkodandnak. Franciaország ezen észrevétel elfogadja; észak-Amerika nyilatkozata még váratlik. — Uj-yorki tudósítások szerint Baltimoreben maj. 27én demokrata gyűlés tartatott, mellynek czéja vala: elnök- és alelnökségre jelölteket választani. A' tartomány minden vidékiből özszesereglenek a' választók, 's a' pártok olly ingerültséget mutatának egymás ellenében, hogy a' politikai rendszer, melly 12 év óta legszorosabban egyesíté a' népet, felbomlásához közelglen látszott. A' többség elnöki jelöltté: Polkot Tennesseeből, alelnöki jelöltté pedig Dallast Pennsylvaniából választá meg. Az elsőbnek megválasztása annál váratlanabb volt, mert Buren ezelőtt hat hóval már bizonyosnak tartá leendő megválasztását, 's erről még a' választás napján sem jutott valakinek eszébe kételkedni. A' leendő valóságos választásnál tehát két erős párt álland egymással szemközt; egyiknek élén Clay, és Frelinghuysen, a' másiknak Polk, és Dallas állandnak.

Hayti. A' jamaikai Times apr. 14ki számában a' megholt, 's a' most kormányzó elnökökrül közöl némelly jellemvonásokat. Hiven a' mondáshoz: „de mortuis nisi verum beszél, mikép az elhunyt Guerrier einöknek egy alkalommal törvényszéki ítélet nyujtatott át megerősítés végett, melly 10 emberre halálos büntetést mondott. Az öreg elnök vonakodott ezen ítéletet aláírni, végre következő jegyzéssel kísérté azt: „En öreg ember vagyok, kevés napjaim vagynak hátra; miért raboljam el embertársaim virágzó életét?“ a' mint ezt ki írta, hátradült, és meghala. Mi más jellem különbözteti meg a' mostani elnököt, ő most tábornoknak képzelimagát egy csapat szolgálaj szokatott katona között, holott neki is kevés napjai vagynak hátra, mert a' nyolczvanon már túl van.

Spanyolország.
A' spanyol királynőt udvari fényes kíséretével együtt Barcelonában az ottani polgárok lehető leghidegebben fogadták. Az udvari emberek, és hölgyek e' felöltő tüneménynek — mint gordiusi csomónak végét — keresik okát; mert magok a' moderadok is, kik egyébként pártelveknél fogva tisztelőji a' mostani iranynak, ez egyszer nem örvendettek királynőjök látásán. Ez okból a' királynő lemondott Aragoniát is meglátogató szándékáról, félvén, ne hogy ott még jegesebb érzelmekkel kelljen találkoznia; ezen szándokváltozásnak okául a' trónkövetelő lemondását, 's a' szentszékkeli ügyeket tekintik, mellyeknek elintézése özszes minister-és kormányhatósági tanácshozást kíván. — A' status-kötelevények csökkenése miatti bukások a' fővárosban napirenden vagynak, melly esemény az egész várost, de kivált a' töképenzésekét nem kis aggályba ejté. — A' parisi és madridi hírlapok neveltségessé akarják tenni a' formákat mellyekkel a' trónjogáról lemondó don Carlos okleveleit czímezé; 's különösen a' homlokzimet emelik ki azon leveleken, mellyek a' küldvarokhoz küldettek: ezen elmézkedők közt legghosabb a' J. des Débats, melly említi, mikép Villa-Franca marquis Lajos Fülöpnek átnyujtá a' trónkövetelő azon iratát, mellyben ez szabad utlevelet kér Olaszországba; e' levélnek boritékczimén ez olvastatott: A u Roi des Français, Monsieur mon Cousin: A' francziái királynának, Uram bátyámnak; e' czím Lajos Fülöp udvarában elfogadtatott. Egy más levél az angol királynéhoz küldetett a' lemondási oklevelekkel, de mivel ennek homlokirata ez volt: A la Reine d' Angleterre, Madame ma soeur, azért Cowley lord azt elfogadni nem akarta, miért is Villa-Franca kénytelenített az angol követség által a' londoni udvarhoz küldeni. Az austriai császár, és porosz királyhoz küldött levelek küliratáin látható Monsieur mon Frere czím miatt, az ezen hatalmasságok parisi követeik átvévk ugyan a' csomókat, de udvarukhozi átszállításuk kérdésében utasításért folyamodtak, 's csak ha Bécsből és Berlinből illyet kapnak, bocsátják utra don Carlos leveleit. Így van az emberekkel mindig, donec eris felix! stb. — Meglehetne a' J. des Débatsnak sügni, mikép egy megvendégelt tábornokot terített asztal mellett ő is testvérenek nevezett. Don Carlos megnyeré a' francziaudvartól kért szabad utlevelet Olaszországba; lakásul Florencezt választá; nője pedig, ki hihetőleg trónbetegségben sanylik, Gréoux felé indult 's az alsó havasoknál veend állomást.

Franciaország.
Mind a' két kamrában bizonyos lankadtság kezd uralkodni, mit leginkább a' mérsékletfeletti légző-

ségnek tulajdonitnak. A párek jun. 13-ki ülésökben megszavazák az 1844. és 45-ki budget pótlékkivá-
natait, nemkülönb 2,176,000 frankot a' restaura-
tio emlékeire. A' követkamra 14-én habár álmosan
de még is egész csoportján ment keresztül a' bizott-
sági javaslatoknak; nevezetesen a' földészet, ke-
reskedelem, vadászati jog, baromvroslati iskolák,
juhászat, marhavész, mezei gazdaság felemelése,
mű- és ipartanodák, találványi szabadítékok, keres-
kedés, statistika, halfogási jutalmaknak mikép ren-
deztetéséről, vagy elfogadásáról? közben a' júliusi
ünnep is megemlített indítványkép, 's a' kamra a'
kivánt ajánlatot megszavazá. Jun. 14-én a' követek
a' földészet, és kereskedelmi ügyeket bevégezvén,
másnap a' hadi ügyek tárgyalásába bocsátkoztanak.
— Aumale herceg a' girondei táborozási gyakorlat
fő parancsnokává nevezetett ki 4 tábornok mellék-
munkálkodása mellett. Jun. 17-én a' katonai budget-
tel már nem meszsze haladtak, még is észrevehék
a' képviselők, hogy ezen rovat bármint korlátolják
is azt, évről évre szaporodik; 1830ban a' katonas-
ság fentartására összesen csak 187 millió fizette-
tt, 's 1846ban e' célra már 329 millió kívánatlik;
mitannál különösebbnek találtak némelyek, hogy
a' júliusi forradalom a' katonai főbb tisztséget, a'
királyi testőrséget, a' schweizi ezredeket, Lajos-
rend jutalmazottait kissé meggyéríté, így a' tábornoki
karból 3 marsall és 200 tábornoki rang töröl-
tetett el. Erre azonban mások megjegyzék, hogy a'
nemzet a' tábornoki kar személyzetét meggyéríté u-
gyan, de a' katonasággal ellenkező történt, mert
a' restauratio idejkor számlált 224 ezer francia
fegyveres száma jelenig 116 ezerrel szaporított,
mit leginkább Afrika okoz, hol az algieri birtokok
miatt 60 ezer vitéz van elfoglalva; chez tudandó még
azon nevezetes körülmény is, hogy restauratio óta
a' köztvétezek napi díja jóval nagyított.

Schweiz.

A' schweizi radical lapok keseredéssel beszél-
nek egy eseményről, mely a' luzerni népre, 's a' be-
börtönzött Steiger tr. 76 éves ösznek apjára vonat-
kozik, 's mely az elsőbbek szellemi műveltségéről
nem a' legdicseendőbb jellemvonást adja. A' 76 éves
ösz Steiger, pünköszt hétfőn Surseeben, hol vak lyá-

nyávali de i g l e n tartózkodott — isteni tiszteletre
ment; templomból kijött a' mankóira támaszkodott
világtalan szelid lyányát vezető aggastyánt a' nép
gúnyhahotái fogadák; majd vétkes kezeit a' kor-
súlya alatt meggörbédv vállakra ereszték őt földre-
rítvén, 's mindezt kacaj, és gúnyszavak közt. A-
gyonítik vala e' gyámoltalant, ha némely értelmes-
bek közbe nem vetik magokat 's a' szerencsétlen ál-
dozatot a' nép bőszdühétől meg nem szabadítják.

Elegyhírek.

Belgiumban minden választásnál a' liberalisok
győznek, mely diadalból a' ministerium nem sok
kedvezőt várván részére, jun. 16-án benyújtá lemond-
ását. A' király legott Hant, Namur tartomány kor-
mányozóját hivatá újkabinet-alakításról tanácsko-
zás végett.

Buenos-ayresi tudósítások nyomán Rivera ta-
bornok a' fölkeltek vezére mart. 27-én India Muerta-
nál teljesen megveretett. Az ütközet két óráig tar-
tott; a' monteideoiak közül 1000-en csatatéren
maradtak, 500 elfogatott, Rivera csak nyolczad ma-
gával menekült meg. Ezen győzelem Buenos Ayres-
ben nagy örömmel ünnepeltetett meg. — Uj-yorki
lapok szerint a' mexikoi congressus egyik kamrája-
ban azon bill, mely a' kormányt Texas függetlensé-
ge iránti alkudozásba bocsátkozásra felhatalmazza,
41 szóval 13 ellenében elfogadtatott; a' két tartomány
küldöttjei tehát az angol és francia képviselők hoz-
zájuk csatlakozása mellett azonnal Galvestonba ké-
szültek a' függetlenségi szerződés pontjainak fel-
tételé végett. Egyébiránt — mond az érintett lap,
bár mint esavarja is az angol kormány Texas kérdé-
sét, az mindazáltal a' népnél mindinkább kedvenz esz-
me kezd lenni, né p g y ü l é s e k tartatnak bekeble-
sítést sürgetőleg, 's az ellenzék, mely eddig éretlen
nézeteit másokra is igyekezett ráerőtetni, vagy vég-
kép elenyészett, vagy ez utoni sükerét fardalminak
nem látván semleges állapotba vonult. — California
Mexikotól elvált, 's függetlennek kiáltá ki magát,
felső részéből már a' mexikoi hivatalnokok kiűzetek,
jelenleg választvány ült öszsze az értelmesbek közül
egy az éjszaki státusokéhoz hasonló alkotvány, és
elnökségi igazgatási rendszer készítésére. E' hír
azonban még valósulásra vár. Apr. a' mexikoi köz-

társaságban Rio Blanco várost a' majd másfél per-
tartott földingás egészen romba dönté, több min-
része a' lakosoknak az omladékok alá temette.
Pittsburgot pedig az éjszaki státusokban tűz-
károsítá meg, mely 50 házat hamvasztott el, 's n-
egy 600 munkást tön laknélkülivé. Közép Amer-
ban Malespan bevévé Niaragunak fővárosát Le-
's mintegy 1000 embert, nőt, és gyermeket legkik-
settebb módon kínoztatott agyon. E' szörnyet az
ház kiátkozá, a' kormány számüzé, a' jobbak meg-
ték, azért zendülést támasztott 's boszúja dühét
tatlanokon hűté.

St. Pétervár lakosinak öszszes száma
443,360ra megyen, ezek közül 292,791 férfi
150,569 némben. Moskau lakosinak öszszes száma
357,195, ezek közül 222,142 férfi, 135,053 n-
m.

Brüsszelben a' megnyitandó kamrákra a' vál-
tások már megkezdettek; a' sors mind ellenzék
lölteket ért; a' ministerek uralma aligha me-
dül, mert a' választások az ország egyéb vidéke-
mind az ellenzék részére dülnek el. — A' poros-
rály Koppenhágába váratik.

A' török szultán beilerbei nyári lakába a' Bosph-
ázsiai partjára vonult. — Beirut hírek szerint a'
zok és maroniták közti üldözések napról napra e-
kebbülnek. Smyrnából látható a' füst és láng, n-
a' virágzó falvakat hamvasztja; a' védtelen lako-
köztük kivált aszszonyok és gyermekek, csapa-
ként szaladnak a' smyrnai kertekbe, itt mened-
kerve az emberiségétől. Mindennap ütközet és
ontás; a' győzelem kétes, eddig még is a' maron-
tartanak erősbeknek. Abeinél, hol a' kereszt-
serget viszszaverték, a' kapuczinusok zárják
temploma földig lerontatott 's egy barát — P. Cha-
de Lorette — ki egyedül maradt ott, szolgálival eg-
agyonított. Az amerikai terítők azonban me-
meltettek. Wedsihi pasa Chan Hassannal állomá-
várván a' nem sokára érkező Resid pasát 30
fegyveressel, mert ennyire van szüksége, hogy a'
dühült népgyűlölségnek fék vettessék. Béke-a-
latokra egyik párt sem hallgat; az olly mester-
táplált gyűlölség hályogot vont a' felebaráti sz-
tetre. A' kormányok sokszor nem tudják, mit ese-
szenek egyik pártnak a' másik feletti pártolásá-
v.

52dik szám.

É R T E S Í T Ő.

184

Gőzhajózási jelentés.

I. Dunai gőzhajózás.

Mindennap indul egy hajó Bécs felé — reggeli 7 órakor.
Hetenként négyszer, u. m. szombaton, kedden, szerdán és pénteken reggeli 4 órakor
Zimony felé.
A' Pestről június 1-jén, 15-kén 's 20-kén induló gőzösek az oláh; a' június 8-kán 's
22-kén indulók pedig a' török részén közlekedést egész Konstantiná-
polyig eszközlik.
Zimonyból Orsovára minden kedden és pénteken indul egy gőzös.
II. Tiszai gőzhajózás.
Minden hétfőn, a' Pestről indult gőzös megérkezése után, indul egy gőzös Uj-
vidékről Tittel felé, 's innen Szegedre, hol szerdán este megérkezik.
A' dunai és tiszai gőzhajózásról szóló részletes kimutatás, mint szinte az
illető árrovatok jegyzékei mindenkor kaphatók a' gőzhajózási hivatal-
ban. Pest június 1-jén 1845. A' gőzhajózási hivatal. 4—4

Eladó porták. Szabad kir. Nyiregyháza városában mind igen
jeles és kitűnő helyen fekvő három porta. — egyik a' város kellő derekán a' káliai
utczával szemben, — másik az országos vásártér tövében, — harmadik az életpiacz
tövében, folyó 1845-ik évi szeptember 10-kén reggeli órákban a' városházánál tartandó
árverés útján el fognak adatni.

† **Előfizetés az Iparegyesület által kiadott Hetilapra.** A' közlego
félre új előfizetést nyitunk 3 pftjával helyben és kihordással, 4 pftjával pedig a'
vidéken és postai küldő éssel. Midőn e' szerint az érđ olvasó közönséget újralapunk
iránti részvételre felszólítjuk, csak kettőt emelünk ki, mi lapunkat félreismérhetlenül
jellemezi. Egyik az, hogy lapunk az iparos mozgalmak főbb régióiban is működik,
tabát olly kérdésekkel foglalkodik, melyek jelen átalakulási korszakunkban Ma-
gyarországnak életkérdései. Másik az, hogy lapunk már most is az ipar terén mű-
ködő egyesületek 's egyesek közremunkálását bírja 's jövőben — ennyit szabad ro-
ménylenünk — a' dolog kifejlesztésével még nagyobb mértékben bíranda. A' kettőhöz
még csak azt adjuk, hogy intézkedések tételtek, miszerint a' jövő félévben e' lapok
hasábjain népszerű technikai értekezések is foglaljanak helyet. Vállas Antal,
szerk. 3—3

† **Birka-eladás.** 2500 nemesített anya 's 700 egy éves nőtény birka, nemes
Fehérmegyébe keblezett kis-hantosi pusztán eladandók. Venni szándékozók érte-
kezhetnek t. özvegy Ritter Jakabnál aszszonyossággal. 3—3

Gyapju árveretése. T. Hevesmegyében keblezett Szolnok mezőváros ta-
nácsa részéről közhírré tételtek, hogy az itteni öszszes lakosság birkájának nyári
gyapjua a' folyó évi július hó 10-dik napján a' helybeli városházánál tartandó árverés
útján el adatni fog. Mire a' venni szándékozók hatszáz p ft bánatpénzzel ellátva ezen-
nel meghivatnak. Szolnokban június 19-kén 1845. 2—2

† A' Magyar Gazdasági Egyesület által kiadott „Magyar Gazd-
című gazdasági folyóiratra az előfizetés jövő félévre megnyitvatván, a' t. cz. ga-
közönség értesítetik, hogy az eddigi előfizetési ár, félévi folyamra 4 pftal jövő
főlemelés nélkül megmarad. Előfizethetni Pesten az Egyesület titoknokai hivatal-
(üllői-ut gr. Károlyi ház) 's t. Antal Mihály úrnál a' nemzeti-casínóban; vidéke-
Egyesület ügyviselőinél 's minden kir. posta-hivatalnál.

Hirdetvény. A' kalocsai erseki uradalom részéről közhírré tételtek, hogy
Kali pusztai szántóföldek, melyek 1845-ik évi szeptember 3-án Kalocsán tartandó
verési uton haszonbérbe adatni kihirdetettek, haszonbérbe adatni nem fognak
így az említett kihirdetés, de csupán a' kali pusztai szántóföldekre nézve, viszo-
vonatik.

Haszonbérbe adás. Közhírré tételtek, hogy az ó-gyallai t. közbirtoko-
részéről lefolyt elkülönözési arányosító perben hozott ítéleteknek következtében
a' most nevezett, Rév-Komáromtól 1 1/2 órányira, 's Komáromból Ersekújvár, 1
tra, Nagy-Szombath, Rudna, Verebely felé vezető országutban fekvő ó-gy-
helységben a' közös kisebb királyi, úgy mint koresmáltatási 's mészárszéki jogok
azokhoz mért 30 hold földdel együtt folyó évi szeptember 29-től kezdve három egy-
után következő évre haszonbérbe ugyan folyó évi augusztus 3-án délutáni 3 órakor
Gyallán t. Konkoly Thoge László bíró ur házában tartandó nyilvános árverés u-
a' legtöbbet ígérőnek fognak kiadatni — mely időre és helyre az azon jogokat
szonbérbe kivenni kívánók ezennel illendően megívatának.

† **Felszólítás.** Sztomorai Malenitza János ur minden hitelezőji, az a'
törvényesen már kö-bevetelt viszsza hívás (revocatio) folytában ezennel felszólí-
nak: miszerint a' nekie kölesözött pénzek viszsza fizetése iránti alkudozást, 's n-
láni kiegyenlítés végett f. évi october 1-ő és 10-ke közti időre a' tartozást kimu-
eredeti okiratokkal ellátva alulírt hoz annál inkább megjelenni ne terheltesse
minthogy később jelentkezők figyelembe nem vétethetők. P o p o v i c s János
hites ügyvéd, mint Malenitza János ur teljeshatalmu biztos, lakik Temesvá-
Makry-házban.

Gabonár váltó garasban, Pesten pesti, egyebütt pozs. mérőt értve.

	Tisztább. Kézzerez.	Rozs.	Arpa.	Zab.	Kuk.
Pesten, jun. 21. (pesti m.)	130-150	— 112	90-9	— 78	67-69
Szegeden, maj. 28. (posz. m.)	— 80	— 65	— 50	— 40	— 42
Komáromban, jun. 15. " "	— 92	45-69	— 50	— 48	— 42
Győrött, " 1. " "	80-92	55-66	60-63	42-46	40-43
Mosonyban, " 19. " "	75-123	65-76	67-80	47-56	45-52
N.Szombathban, " 17. " "	105-116	—	83-85	63-65	51-55
Pozsonyban, " 20. " "	96-112	—	73-83	58-60	52-56
Miskolczon, " 20. " "	75-80	65-70	63-65	45-50	37-40

Statuspapír- és részvény-árkelet. Bécs, jun. 24-kén,
bankrészvény: . . . . . 1648 fr. pesti lánchíd-részvény 100 fr. 134
1834-ki 500 p. frtos kölesön: . . . . . 758 3/4 „ bécsglogniczi vasut 100 fr. 149 1/2
1839-ki 250 p. frt. . . . . 321 1/4 „ pozsony-nagyszombati . . . . . —
Eszterházy 40 fr. sorskötel. . . . . 59 „ középponti 107 1/2
es. kir. arany agió 100 tul: . . . . . 2 1/2 „ duna-gőzhajózási 665